

Validatierapport

Projectplan

Projectnaam:	Projectplan de Cranberry Company
Projectnummer	SNK-A-5
Type:	CO ₂ -emissiereductie door verhoging grondwaterpeil in veengebieden ('Valuta voor Veen'); variant Valuta voor Veen met natuurfunctie
Datum validatie	21 november 2022

Projectnaam De Cranberry Company	Projectnummer SNK-A-5
Validatie uitgevoerd door C. J. Arthers, BSc CEng	Cliënt NMZH en de Cranberry Company
Conclusie validatierapport	
<p>De peilverhoging t.o.v. het onderpeil -2,51 NAP in dit gebied is in de winter van 2017-18 al ingezet terwijl het SNK-project pas in maart 2021 is aangevraagd. Volgens de SNK regels (ook de versie ten tijde van het indienen van het projectplan) gaat een project van start na validatie van het projectplan of, indien men eerder wil beginnen, na registratie bij SNK. Toen dit project van start ging bestond echter de mogelijkheid om een project vooraf te registreren nog niet. Het bestuur van SNK heeft besloten dat de door projecteigenaar getoonde interesse in Valuta voor Veen in september 2018 als gelijk kan worden beschouwd aan de huidige mogelijkheid voor projectregistratie. Op basis hiervan kan het peil vóór die datum als baseline worden genomen en de peilverhoging vanaf die datum als additioneel beschouwd.</p> <p>Deze versie van het projectplan voldoet aan alle criteria.</p>	
Handtekening validator 	Datum 21 november 2022

1. Inleiding

Om de betrouwbaarheid van haar koolstofcertificaten te waarborgen maakt Stichting Nationale Koolstofmarkt gebruik van onafhankelijke deskundigen bij het toetsen van projecten: vooraf bij het toetsen voor toelating (Validatie) en achteraf bij de controle van de bereikte emissiereductie t.b.v. uitgifte van certificaten (Verificatie). Dit rapport beschrijft de Validatie: de controle van het projectplan vooraf.

1.1. Doel van de validatie

Het doel van de validatie is om te beoordelen of het projectplan voldoet aan de vereisten zoals geformuleerd in het methodedocument voor het betreffende projecttype. Het gaat om vereisten ten aanzien van:

- het projecttype,
- de additionaliteit van het project en de emissiereducties ,
- de projectgrens,
- het vaststellen van een realistisch beeld van de situatie zoals die zou zijn geweest zonder het project (de baseline),
- de emissies als gevolg van het project, inclusief methoden om deze te berekenen,
- de emissiereductie als gevolg van het project, als het verschil tussen baseline- en projectemissies,
- het opgestelde plan voor monitoring van de emissiereductie, en
- het omgaan met de risico's voor het behalen van de emissiereductie.

1.2. Validatieproces

De validatie wordt uitgevoerd door een onafhankelijke validator op verzoek van Stichting Nationale Koolstofmarkt (SNK).

Het validatieproces ziet er als volgt uit:

1. De validator stelt een validatiemodel op aan de hand van het methodedocument. Hierbij identificeert hij alle relevante toetsingscriteria en legt ze vast in de vorm van een spreadsheet.
2. De validator toetst het ingediende projectplan aan elk van de criteria uit het validatiemodel. Mogelijke uitkomsten per criterium zijn:
 - Ja: het projectplan voldoet aan het criterium.
 - Nee: het projectplant voldoet niet aan het criterium.
 - NVT: het criterium is niet van toepassing op het projectplan.

Voor de criteria waar de validator 'nee' oordeelt, geeft hij de reden aan en verbeterpunten.

3. SNK communiceert het oordeel van de validator met de projectpartij(en).
4. Het aangepaste projectplan wordt na indiening bij SNK voorgelegd aan de validator, die de stap bij 2) hierboven herhaalt. Hij concentreert zich op de criteria waarvoor verbeterpunten zijn aangebracht.
5. Indien nodig herhalen de stappen 2-4 zich.
6. Wanneer de validator concludeert dat het projectplan aan alle criteria voldoet, en dus in overeenstemming is met het methodedocument, geeft hij een positief validatieoordeel af. Dit wordt door SNK gecommuniceerd met de projectpartij(en).

2. Validatie

2.1. Korte projectomschrijving

Projectnaam	Projectplan De Cranberry Company
Projectnummer	SNK-A-5
Projectpartij(en)	NMZH en De Cranberry Company
Locatie	Middelblok, Krimpenerwaard, Zuid Holland
Verwachte startdatum project	Januari 2023
Emissiereductiemaatregel	CO ₂ -emissiereductie door verhoging grondwaterpeil in veengebieden ('Valuta voor Veen', variant: met natuurfunctie)
Geschatte emissiereductie per jaar	43,5 tCO ₂ -eq per jaar
Verwachte looptijd project	10 jaar

2.2. Tijdpad

Stap	Datum	Uitkomst
1^e & 2^e Indiening projectplan	22 maart 2021 25 mei 2021	Uitvoering formele validatie uitgesteld i.v.m. discussie over additionaliteit van het project
Validatieoordeel	8 juli 2022 o.b.v. projectplan 25-05-21 en aanvullende gegevens t/m apr 2022	<p>De peilverhoging t.o.v. het onderpeil -2,51 NAP in dit gebied is in de winter van 2017-18 al ingezet terwijl het SNK-project pas in maart 2021 is aangevraagd. Volgens de SNK regels (ook de versie ten tijde van het indienen van het projectplan) gaat een project van start na validatie van het projectplan of, indien men eerder wil beginnen, na registratie bij SNK. Toen dit project van start ging bestond echter de mogelijkheid om een project vooraf te registreren nog niet. Het bestuur van SNK heeft besloten dat de door projecteigenaar getoonde interesse in Valuta voor Veen in september 2018 als gelijk kan worden beschouwd aan de huidige mogelijkheid voor projectregistratie. Op basis hiervan kan het peil vóór die datum als baseline worden genomen en de peilverhoging vanaf die datum als additioneel beschouwd.</p> <p>Het projectplan voldoet op 18 criteria, echter op 5 criteria niet en er zijn vragen bij nog 10 criteria. De belangrijkste punten zijn:</p> <ul style="list-style-type: none">* Is project additioneel aan wat nodig is voor natuursubsidie? Provinciaal ecooloog bevestigt dat er in 2018 voldaan werd aan de minimumvoorwaarde voor natuurtype vochtig hooiland. Geldt deze conclusie ook voor de overige 2 aanwezige natuurbeheertypes?* SKAL-certificaat opsturen (criterium 4.5)

		<ul style="list-style-type: none"> * CO2-impact grondafvoer dient meegenomen te worden of onderbouwd waarom niet van toepassing (criterium 4.6) * waarom baseline -2,51 NAP genomen terwijl sinds 2016 verplicht onderpeil -2,43 NAP is (criterium 5.1)? * De baseline dient gebaseerd te worden op het gemiddelde grondwaterpeil in het jaar voorafgaand aan september 2018 (criterium 5.2) * De rekenmethode is niet correct toegepast (criterium 5.4, 5.5a, 6.1, 6.2, 8.2) * Akkoord van waterschap voor afwijkende meet- en rekenmethode moet nog worden toegezonden (criterium 8.2) * Vragen over de representativiteit van het referentieperceel (8.4)
Indiening aangepast projectplan (versie 3)	31 oktober 2022	
Validatieoordeel	3 november 2022	<p>De peilverhoging t.o.v. het onderpeil -2,51 NAP in dit gebied is in de winter van 2017-18 al ingezet terwijl het SNK-project pas in maart 2021 is aangevraagd. Volgens de SNK regels (ook de versie ten tijde van het indienen van het projectplan) gaat een project van start na validatie van het projectplan of, indien men eerder wil beginnen, na registratie bij SNK. Toen dit project van start ging bestond echter de mogelijkheid om een project vooraf te registreren nog niet. Het bestuur van SNK heeft besloten dat de door projecteigenaar getoonde interesse in Valuta voor Veen in september 2018 als gelijk kan worden beschouwd aan de huidige mogelijkheid voor projectregistratie. Op basis hiervan kan het peil vóór die datum als baseline worden genomen en de peilverhoging vanaf die datum als additioneel beschouwd.</p> <p>Deze versie van het projectplan beantwoordt alle vragen. Het projectplan voldoet nu op 28 criteria, echter op 3 criteria zijn er nog kleine opmerkingen. Het gaat om:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Graag een kaart toevoegen waarop het SNK-projectgrens duidelijk is weergegeven - is nl. nu kleiner dan het hele Cranberry Company terrein uit de vorige versie van het projectplan (criterium 4.1) * Er zijn enkele afrondingsfouten in de berekeningen (criterium 5.4) * Een vergissing in de tekst van punt 5 in Bijlage 6 kan verwarring geven (criterium 8.4).
Indiening aangepast projectplan (versie 4)	21 november 2022	

Validatieoordeel	21 november 2022	<p>De peilverhoging t.o.v. het onderpeil -2,51 NAP in dit gebied is in de winter van 2017-18 al ingezet terwijl het SNK-project pas in maart 2021 is aangevraagd. Volgens de SNK regels (ook de versie ten tijde van het indienen van het projectplan) gaat een project van start na validatie van het projectplan of, indien men eerder wil beginnen, na registratie bij SNK. Toen dit project van start ging bestond echter de mogelijkheid om een project vooraf te registreren nog niet. Het bestuur van SNK heeft besloten dat de door projecteigenaar getoonde interesse in Valuta voor Veen in september 2018 als gelijk kan worden beschouwd aan de huidige mogelijkheid voor projectregistratie. Op basis hiervan kan het peil vóór die datum als baseline worden genomen en de peilverhoging vanaf die datum als additioneel beschouwd.</p> <p>Deze versie van het projectplan voldoet aan alle criteria.</p>
-------------------------	------------------	---

2.3. Validatiebevindingen

Hierna volgt een gedetailleerde rapportage van de validatie met identificatie van criteria op basis van het methodedocument en oordeel van het projectdocument op grond hiervan.

Validatie Project: **Cranberry Company - projectplan 1 december 2022 (bestand gedateerd 21-11-2022)** Resultaten toets op de validatiecriteria

Validator: C J Arthers 31 Ja
Datum: 21/11/2022 0 Nee
 0 ?
 29 NVT

Conclusie: De peilverhoging t.o.v. het onderpeil -2,51 NAP in dit gebied is in de winter van 2017-18 al ingezet terwijl het SNK-project pas in maart 2021 is aangevraagd. Volgens de SNK regels (ook de versie ten tijde van het indienen van het projectplan) gaat een project van start na validatie van het projectplan of, indien men eerder wil beginnen, na registratie bij SNK. Toen dit project van start ging bestond echter de mogelijkheid om een project vooraf te registreren nog niet. Het bestuur van SNK heeft besloten dat de door projecteigenaar getoonde interesse in Valuta voor Veen in september 2018 als gelijk kan worden beschouwd aan de huidige mogelijkheid voor projectregistratie. Op basis hiervan kan het peil vóór die datum als baseline worden genomen en de peilverhoging vanaf die datum als additioneel beschouwd.

NB: Dit validatieschema is een afgeleid document ter ondersteuning van een gestructureerd validatieproces. Bij validatie en verificatie zijn SNK Regels leidend, gevolgd door het bepaalde in het betreffende Methodedocument. Wel kunnen tijdens het validatieproces aanvullende eisen worden gesteld waar het algemene principes betreft, zoals de nauwkeurigheid van GHG-emissieberekeningen of het toepassen van conservatieve aannames.

Deze versie van het projectplan voldoet aan alle criteria.

Methodedocument: **Type project:** CO2-emissiereductie door verhoging grondwaterpeil via pompgestuurde infiltratie of slootpeilverhoging in puur-veengebieden en klei-op-veengebieden. ('Valuta voor Veen')
Datum: update 7 januari 2021 met technische correcties 1 april
Kenmerk: GDNK-Groen-Veenweide-005
Status: Vastgesteld

SNK Rulebook	Criterium-nummer	Criteria voor validatie, (afgeleid) uit Proce- en additionalityregels	Project voldoet Ja/Nee/?/ NVT	Toelichting validator op criterium/resultaat
Proces van projectplan tot uitgifte van certificaten (versie 6.1)	0.1	Voor de additionaliteit van de emissiereductie is het belangrijk dat er sprake is van een nieuw project (of maatregel). Het is niet toegestaan een bestaand project dat al van start is gegaan, alsnog aan te melden als SNK-project. Dan zou er namelijk geen sprake zijn van additionele (extra) CO2-emissiereductie. Er wordt door SNK daarom altijd getoetst of de werkzaamheden niet al zijn begonnen voordat de validatie afgerond is. Alleen onder zeer specifieke omstandigheden kan een doortart of uitbreiding van een bestaand project wel in aanmerking komen voor SNK-project. Dit is mogelijk als: <ul style="list-style-type: none"> • het originele project is gestrand door gebrek aan financiën en daarom geen doorgang kan vinden; • het project stopt na de vooraf bepaalde projectduur en de aanvraag betrekking heeft op de periode daarna; • het project uitbreidt, waarbij de vooraf bepaalde grenzen (in de tijd, uitvoeringsgebied, grootte van de maatregel, etc.) in dit geval kan de uitbreiding in aanmerking voor SNK-certificaten komen. SNK zal zulke aanvragen zeer zorgvuldig beoordelen om de additionaliteit te bewaken. De bewijslast ligt bij de projectindieners. Wanneer men in afwijking van de gangbare procedure toch een project wil starten voordat het projectplan is ingediend en gevalideerd, kan dat onder bepaalde omstandigheden en mits het project vooraf wordt geregistreerd bij SNK. Dan kunnen ook certificaten worden ontvangen tijdens de periode tussen projectregistratie en validatie van het projectplan. Voor deze registratie vooraf gelden de volgende voorwaarden: <ol style="list-style-type: none"> 1. Voordat het project start, meldt de projecteigenaar het project aan bij SNK voor opname in het register, middels het registratieformulier. 2. De periode tussen aanmelding van het project en validatie van projectplan is maximaal twee jaar. In bijzondere gevallen, en op goede gronden, kan het bestuur besluiten om bij voorwaarde een periode langer dan twee jaar toe te staan, bijvoorbeeld, wanneer validatie buiten de invloed van de projectpartij is vertraagd. 	Ja	Uit de Rapportage beheer en ontwikkeling percelen Cranberryteelt & Natuur polder Middelblok 2019 paragraaf 5.4 blijkt dat de peilverhoging t.o.v. het onderpeil -2,51 NAP in de winter 2017-18 al is ingezet terwijl het SNK-project pas in maart 2021 is aangevraagd. Volgens de SNK regels (ook de versie ten tijde van het indienen van het projectplan) gaat een project van start na validatie van het projectplan of, indien men eerder wil beginnen, na registratie bij SNK. Toen dit project van start ging bestond echter de mogelijkheid om een project vooraf te registreren nog niet. Het bestuur van SNK heeft in juli 2022 besloten dat de door projecteigenaar getoonde interesse in Valuta voor Veen in september 2018 als gelijk kan worden beschouwd aan de huidige mogelijkheid voor projectregistratie. Op basis hiervan kan het peil van vóór die datum als baseline worden genomen en de peilverhoging vanaf die datum als additioneel beschouwd. De interesse van projectindieners in het toepassen van Valuta voor Veen bij Cranberry Company is aangegeven m.b.v. e-mails uit september 2018 (beschikbaar gesteld aan validator 20 april 2022).

Hoofdstuk Methodedoc.	Criterium-nummer	Criteria voor validatie, (afgeleid) uit Methodedocument.	Project voldoet Ja/Nee/?/ NVT	Toelichting validator op criterium/resultaat
1. Inleiding				
2. Beschrijving projecttype				
	2.1	In het projecttype Valuta voor Veen (VvV) wordt CO2-emissie vermindert door het grondwaterpeil in .. veengebieden .. omhoog te brengen met behulp van pompgestuurde infiltratie (Drukdrainage) of slootpeilverhoging, waardoor oxidatie van het veen en daarmee de uitstoot van CO2 wordt vermeden.	Ja	Slootpeilverhoging.
	2.2	Deze methode is van toepassing op zowel 'puur' veenweidegebieden als klei-op-veenweidegebieden met een voldoende dik 'veenpakket' en zowel agrarische functie als voor behoud van en nieuw te ontwikkelen natuurgebieden. Het droogliggende deel van de veenlaag wordt hierbij als uitgangspunt genomen. Het waterpeil verhoging om een eventueel afdekkende kleilaag te vermatten heeft voor Valuta voor Veen geen toegevoegde waarde omdat kleivermatting niet leidt tot verminderde CO2-emissie.	Ja	Puur veen.
	2.3	Belangrijk uitgangspunt bij VvV is dat de verhoging van het waterpeil plaatsvindt op vrijwillige basis	Ja	Projecteigenaar heeft zelf peilverhoging aangevraagd t.b.v. cranberryteelt i.c.m. natuurontwikkeling.
	2.4	Grondeigenaren kunnen in gezamenlijkheid bepalen hoeveel het peil omhoog gezet gaat worden ten opzichte van de voorgeschreven baseline (zie onderdeel 5). Dit wordt vervolgens voor een bepaalde tijd privaatrechtelijk vastgelegd. In geval van slechts één betrokken grondeigenaar hoeft dit laatste niet.	Ja	Grondeigenaar is de Cranberry Company.
	2.5	Dit projecttype kan op drie verschillende wijzen worden uitgevoerd:		
	2.5.a	1. VvV met behoud van agrarische weidefunctie: Hierbij wordt het waterpeil in het veenweidegebied omhoog gezet, maar behoudt het gebied zijn agrarische functie voor het telen van gras. Ook het extensiveren van landbouw in combinatie met vormen van agrarisch natuurbeheer met een verhoogd waterpeil valt hieronder, inclusief landbouwgebied dat is veranderd in natuurgebied.	NVT	
	2.5.b	2. VvV i.c.m. het telen van natte teelten (paludiculturen): Het waterpeil wordt in deze toepassing zodanig hoog gezet dat het gebied geschikt gemaakt wordt voor het telen van andere gewassen dan gras, met name gewassen die bij uitstek gedijen bij een hoger waterpeil (lisdodde, cranberry's, etc.). Ook hierbij behoudt het gebied zijn agrarische functie. In de praktijk is deze vorm van VvV, met grondwaterstanden nabij maaiveld vooral geschikt in combinatie met slootpeilverhoging of pompgestuurde peilverhoging in combinatie met dijkes of kades, omdat het onder water zetten van een locatie met behulp van pompgestuurde infiltratie zonder afdamming vaak niet mogelijk is.	Ja	Natte teelt (cranberries).
	2.5.c	3. VvV met natuurontwikkeling: Bij deze vorm van het projecttype wordt de functie van het gebied veranderd in natuur door het waterpeil zodanig hoog te brengen dat de natuur hier optimaal van profiteert, binnen de randvoorwaarden van het benodigde natuurbeheer. Onder deze categorie vallen ook inspanningen van natuurbeheerorganisaties om bestaande (laag/hoog) veengebieden te behouden dan wel uit te breiden. In de praktijk is deze vorm van VvV vooral geschikt in combinatie met slootpeilverhoging omdat de aanleg van drainagebuizen natuurschade kan veroorzaken.	Ja	Aanvraag is voor Valuta voor Veen met natuurfunctie
3. Bepaling van additionaliteit van emissiereductie				
	3.1	Zolang de politiek geen verplichting oplegt om veenoxidatie tegen te gaan, kan VvV worden toegepast	Ja	
	3.2	Mocht het (deels) terugdringen van de CO2 uitstoot uit veengebieden wel verplicht worden dan kan de VvV-aanpak hierop anticiperen door de ambitie te verhogen en VvV toepassen voor het additionele deel.	NVT	

3.3	Indien VvV met behoud van agrarische weidefunctie: VvV met behoud van de weidefunctie kan gecombineerd worden met agrarisch natuurbeheer. De grondgebruiker ontvangt dan een agrarisch natuurbeheersubsidie op basis van het GLB. Een combinatie met VvV is alleen mogelijk als de grond méér vernat wordt dan op grond van het agrarische natuurdoel noodzakelijk is. Pas dan is er sprake van additionaliteit. In veenweidegebieden gaat het dan vaak om toepassing van weidevegepakketten.	NVT	
3.4	Indien VvV met natuurontwikkeling of natuurbehoud: hier is pas sprake van additionaliteit als er meer wordt gedaan dan vanuit de natuurdoelstelling verplicht wordt gesteld (vergelijkbaar met hetgeen hierboven over agrarisch natuurbeheer is beschreven). Voor deze doelen wordt immers al beheersubsidie verstrekt. Het waterpeil dat vanuit de voorgeschreven beheersubsidie wordt voorgeschreven, is dan de baseline. Alles wat daarboven wordt gedaan, is additioneel en komt in aanmerking voor CO2 certificaten. Alle natuurbeheer die bovenop de verplichtingen vanuit het Natuurnetwerk Nederland (NNN) wordt gedaan, waarbij CO2 uitstoot uit veen wordt voorkomen en eventueel CO2 wordt vastgelegd (in de vorm van koolstof), komt in aanmerking voor financiering met CO2 certificaten. Er is immers een extra inspanning gedaan om CO2 uitstoot te voorkomen. Dat geldt zowel voor de aanleg van natuur buiten de begrenzing van het NNN alsmede voor een beheertype waarbij het waterpeil hoger wordt opgezet dan wat vanuit het natuurdoeltype nodig is, maar wel door het bevoegd gezag wordt toegestaan.	Ja	Er wordt geen peil verplichtgesteld door de SNL-subsidie. Wel dat de beheerder het beheertype in stand dient te houden. Uitgaand van de afbakening in het beheeradvies voor beheertype N10.02 Vochtig hooiland houdt dit (bij vochtig hooiland op een veenbodem) in dat het gemiddelde waterpeil 20-30 cm onder maaiveld ligt, waarbij het peil in de zomer alleen gedurende korte tijd dieper kan wegzakken. Bij het oorspronkelijke peilbesluit -2,51 NAP is de drooglegging 41 cm en het gemiddelde grondwaterstand volgens de berekening in het projectplan 39 cm onder maaiveld, wegzakend tot 62 cm in de zomer (GLG). Dit slootpeil lijkt dan niet in lijn met de afbakening van "vochtig hooiland" in het hierboven beschreven beheeradvies zodat het niet op basis van het beheeradvies geaccepteerd kan worden als baseline. Extra informatie ontvangen oktober 2021: * Provinciaal ecologie bevestigd a.d.h.v. rapport Ecologie percelen Cranberryteelt & Natuur polder Middelblok Rapportage 2018 en Bijlage 2 Monitoringsvoorwaarden voor NNN-percelen Middelblok met mogelijkheden voor cranberryteelt, dat er in 2018 voldaan wordt aan de minimumvoorwaarde voor natuurtype Vochtig hooiland (2 kwalificerende soorten), echter zonder de overige 2 aanwezige natuurbeheertypes te noemen (Moeras en Flora- en faunairijk grasland). Vraag: goldt deze conclusie in 2018 ook voor de overige 2 aanwezige natuurbeheertypes? Update: in deze versie van het projectplan is het gebied waarvoor certificaten geclaimd wordt verkleind tot 14,5 ha zodat deze 2 natuurbeheertypes niet meer in het SNK-project voorkomen. Hiermee vervalt bovenstaande vraag.
4. Bepaling projectgrens			
4.1	De projectgrens wordt bepaald door het landbouw- of natuurgebied waarin het waterpeil omhoog gezet gaat worden ten behoeve van VvV. Zo'n gebied maakt onderdeel uit van het veenweidegebied of laag/hoog-veengebied met een natuurfunctie in Nederland.	Ja	Het SNK-project bestrijkt 14,5 ha waar in 2017-2020 geëxperimenteerd is met waterpeilregimes voor de verschillende Cranberrysoorten. Deze percelen vallen onder de SNL-subsidie Vochtig Hooiland. De percelen die vallen onder de SNL-subsidies Moeras en Flora en Faunairijk grasland doen niet mee met het SNK-project. Zie kaarten afbeelding 1.
4.2	Een gebied waar VvV wordt toegepast zal waterhuishoudkundig gezien een eenheid moeten zijn zodat de verhoging van het peil ook daadwerkelijk gerealiseerd kan worden. Of het waterpeil moet in het gebied door de eigenaar eigenstandig geregeld kunnen worden.	Ja	
4.3	Voor de totale CO2-balans is het van belang om te weten of een VvV-project binnen of buiten het projectgebied nog andere effecten heeft. Als zo'n effect optreedt en dit een gevolg is van het handelen van de grondeigenaar-/gebruiker zelf, dan dient dit te worden verrekend in de CO2-emissiereductieberekeningen. Mogelijke effecten die optreden zijn:		
4.3a	Aantal koeien en kunstmestgebruik: Het (deels) extensiveren van het agrarisch bedrijf als gevolg van het toepassen van VvV kan mogelijk een effect hebben op het aantal koeien – en daarmee samenhangend de methaanemissie - in het bedrijf of daarbuiten. ... Over het geheel gezien, verwachten we in veenweidegebieden geen toe- of afname aan broeikasgassen door een veranderend aantal koeien. Dit wordt in de berekeningen dan ook niet meegenomen.	NVT	NVT volgens methodedocument
4.3b	Gewasopbrengst: Mocht een hoger waterpeil leiden tot een minder hoge opbrengst, dan zal er voor van elders aangekocht moeten worden of de productie van veevoeder op het eigen bedrijf moet worden verhoogd. In de totale CO2 balans wordt de CO2 uitstoot die hierdoor wordt veroorzaakt (meer transportbewegingen/hogere opbrengst eigen bedrijf), verdisconteerd (zie hiervoor hoofdstuk 6 'Bepalen projectemissies). Dit geldt echter niet voor biologische boeren (SKAL-gecertificeerd).	NVT	Biologisch bedrijf met SKAL certificaat
4.4	Ontwatering van veengrond elders: Als de agrarische productie niet of minder kan plaatsvinden omdat het betreffende veenweidegebied gebruikt wordt voor CO2 emissiereductie-/opslag of voor natte teelten, zou het kunnen dat de agrarische productie elders extra wordt opgevoerd. Binnen de gebiedsgrenzen van het project kunnen andere stukken land worden gebruikt die tot dan toe niet werden gebruikt. Dit land kan dan ontwaterd worden en er kan extra veen oxideren. Ditzelfde kan ook plaatsvinden ver buiten het plangebied. Als deze intensivering plaatsvindt op veengrond door extra peilverlaging, dan wordt de CO2 emissiereductie per saldo minder of zelfs weer teniet gedaan. Gebeurt dit door keuzes en handelen van de grondeigenaar zelf dan dient dit te worden verdisconteerd in de berekening van de CO2 emissiereductie door het project.	NVT	
4.5	Ook zou het kunnen dat binnen het agrarisch bedrijf andere (veen-)percelen intensiever worden gebruikt (meer bemest en bewerkt) waardoor de CO2 uitstoot op deze percelen toeneemt. In de berekeningen (zie hoofdstuk 7, voetnoot 12) wordt een vaste waarde aangehouden van 0,4 ton CO2-eq./ha/jaar, tenzij er sprake is van een biologische boer (SKAL gecertificeerd) wanneer deze forfaitaire CO2-toeslag niet wordt berekend.	Ja	Kopie SKAL-certificaat meegestuurd in projectplan.
4.6	Afvoer steenachtig materiaal: Bij functieverandering van veenweide naar natuur kan het gebeuren dat de veenachtige toplaag wordt verwijderd en afgevoerd buiten het projectgebied. Als dit veen wordt blootgesteld aan de lucht dan leidt dit tot een verhoogde CO2-emissie buiten het projectgebied. Als dit gebeurt dan moeten deze emissies worden verrekend in de totale CO2-balans van het project (zie ook hoofdstuk 6).	Ja	Bij het inrichten van het gebied is volgens een nieuwsbericht op de website 40.000 m3 grond afgevoerd. Meenemen in berekening zoals hier wordt aangegeven of onderbouwen waarom dit niet nodig is. Onderbouwing: Afvoer van de veenachtige toplaag heeft weliswaar plaats gevonden in het projectgebied, om de locatie geschikt te maken voor Cranberryteelt. Echter, dit heeft plaatsgevonden bij de inrichting van het gebied in 2016 en de daarmee gepaard gaande CO2-emissie is derhalve niet toe te rekenen aan de additionele peilverhoging sinds 2018.
4.7	Invloed pompgestuurde infiltratie aanleg en exploitatie: Als gebruik wordt gemaakt van pompgestuurde waterinfiltratie, dan zal de CO2-impact hiervan moeten worden verdisconteerd. Het gaat hier om zowel de aanleg als exploitatie van pompgestuurde waterinfiltratie. Voor de aanleg is het te gebruiken materiaal van de drainagebuizen van belang. Voor het PVC (het meest gebruikte materiaal voor drainagebuizen) kan gebruik worden gemaakt van een LCA-waarde uit bijvoorbeeld de Ecolnvent dataset. Voor dieselverbruik moet een waarde worden gebruikt uit www.co2emissiefactoren.nl en voor elektriciteit geldt overeenkomstig de SNK-regel (CO2-reductieberekening elektriciteit in het licht van het ETS) de actuele waarde voor de emissie van een moderne gascentrale conform de PBL-methode. Wordt de benodigde elektriciteit lokaal op een duurzame manier opgewekt dan mag worden aangenomen dat er geen CO2-effect optreedt.	NVT	
5. Vaststelling van de baseline			
5.1	Het slootwaterpeil wat het meest wordt gehanteerd in een waterschap kan worden gezien als de gangbare praktijk in dit deel van het veenweidegebied: voor dit projecttype wordt dit gangbare slootwaterpeil de baseline. Aangezien in elke provincie/waterschap het gangbare slootwaterpeil anders is, zal in elk waterschap/provincie de baseline onderbouwd moeten worden.	Ja	Projectplan stelt dat het projectgebied onder het peilbesluit van Middelblokboezem valt met een peil van 2,51 m NAP. De geldende watervergunningen uit 2016 en 2017 geven echter een nieuw verplicht onderpeil aan van -2,43m. Update: deze versie van het projectplan neemt deze waarde als baseline slootpeil (zie ook criterium 5.2)

5.2	Daarnaast komt het in de praktijk geregeld voor dat het waterpeil hoger staat dan wat volgens een peilbesluit noodzakelijk is. Aangezien we de werkelijke CO2 emissiereductie willen vergoeden met CO2 certificaten is het van belang om te weten wat het werkelijke waterpeil is voordat het peil omhoog gezet gaat worden. Met andere woorden: als het waterpeil in een gebied gemiddeld hoger staat dan het peilbesluit, dan wordt het feitelijke gemiddelde waterpeil de baseline. Dit laatste wordt vastgesteld door op een vergelijkbaar naburig perceel de waterstand te meten of op basis van eerdere meetgegevens vast te stellen wat het gemiddelde grond- en slootwaterpeil is voordat de ingreep plaatsvindt (zie ook hoofdstuk 8 'Monitoring').	Ja	Op de website van Cranberry Company blijkt dat in de jaren voorafgaand aan de start van het project in 2021 verhoogde slootpeilen reeds zijn gehanteerd, met o.a. bijvoorbeeld 3 maanden inundatie in de winter van 2019. De baseline dient dan in beginsel gebaseerd te worden op het gemiddelde grondwaterpeil in het jaar voorafgaand aan de startdatum van het project in voorjaar 2021. Echter met het besluit van het bestuur (juli 2022) dat de door projecteigenaar getoonde interesse in Valuta voor Veen in september 2018 als gelijk kan worden beschouwd aan de huidige mogelijkheid voor projectregistratie, kan de peilverhoging vanaf die datum als additioneel worden beschouwd. De baseline dient dan gebaseerd te worden op het gemiddelde grondwaterpeil in het jaar voorafgaand aan september 2018. In het projectplan staat dat in de periode maart t/m oktober 2018 het peil is gevarieerd van -2,25 (1 maand) tot -2,51. In het rapport "Ecologie percelen Cranberryteelt & Natuur polder Middelblok Rapportage 2019" staat dat er in de winter 2017-2018 er voorzichtig is geëxperimenteerd met peilverhoging. In een slootpeilreconstructie ontvangen mei 2022 van projectindieners stijgt het peil in die winterperiode van -2,51 naar -2,38. Aan de hand van deze gegevens schat Validator het peilverloop als volgt in: sept 2017: -2,51m; okt 2017-feb 2018: -2,51m vollopen tot -2,38m; gemiddeld -2,445m; mrt 2018: -2,25m; april-juni afzakken tot -2,51m; gemiddeld -2,38m; juli 2018-aug 2018: 2,51m. Dit geeft een gemiddelde slootpeil van $-(1*2,51+5*2,445+1*2,25+3*2,38+2*2,51)/12 = -2,43m$ NAP voor de baseline. Update: deze versie van projectplan gaat uit van deze inschatting van de baseline slootpeil, die toevallig gelijk is aan het geldende onderpeil (zie criterium 5.1).
5.3	Bij VvV met behoud van agrarische weidefunctie: Indien er sprake is van een subsidie vanuit ANLb (Subsidieregeling Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer) dan is de baseline het waterpeil dat voor het betreffende natuurdoeltype geldt. Alleen peilverhogingen bovenop en buiten de periode waarop het vanuit de subsidie verplichte peil omhoog gezet moet worden, komen in aanmerking voor CO2 certificaten.	NVT	
5.4	De emissies worden jaarlijks bepaald op basis van de relatie van CO2-uitstoot en gemiddelde grondwaterpeilen. Hiertoe wordt de relatie van grondwaterpeil met CO2-emissie gebruikt, met een conservatieve correctie voor klei of andere koolstofarme grond (deze is afgeleid van Fritz et al, 2017). Hierbij wordt er van uitgegaan dat klei en andere koolstofarme grond geen CO2-uitstoot veroorzaakt. Ook wordt aangenomen dat de vorming van CO2 door veenoxidatie langzamer verloopt dan het transport van CO2 door de kleilaag, waardoor de afdekkende werking van een kleilaag kan worden verwaarloosd. Voor het berekenen van de CO2-uitstoot wordt uitgegaan van de in figuur 5 opgenomen formule: $Y = -0,45X + 0,088$ ofwel $CO_2\text{-uitstoot} = -0,45GMG * FV + 0,088$, waarbij: CO2-uitstoot: in ton/ha/jaar GMG: Gemiddeld Grondwaterpeil [cm onder maaiveld, en met een minteken: min*min=plus] FV: Fractie Veen gerekend vanaf maaiveld tot GMG-niveau. Dit aandeel veen is uitgedrukt in een factor die varieert van 0 (geen veen) tot 1 (100% veen), ofwel: (gronddikte tot GMG [cm] - dikte kleilaag [cm] - dikte andere grondsoorten dan veen onder veenlaag [cm]) / gronddikte tot GMG[cm]. Als de grond puur veen is, is de fractie dus 1.	Ja	Formule wordt correct toegepast.
5.5	Waar nodig wordt er gecorrigeerd voor de CO2-eq uitstoot van methaan- en lachgas in relatie met het grondwaterpeil. De CO2-eq emissies voor methaan- en lachgas zijn aangegeven in Tabel 1. Bij grondwaterstanden boven maaiveld is de totale CO2-eq uitstoot afgeleid o.b.v. Jurasinski et al, 2016.	Ja	Tabel 1 is toegepast
5.5a	De in tabel 1 opgenomen waarden voor het grondwaterpeil verspringen steeds met 10 cm. Is er bij een project sprake van een tussenliggende waarde dan moet de emissie van methaan en lachgas via lineaire interpolatie tussen de twee naastliggende waarden uit de tabel, worden bepaald (zie ook voorbeeldberekening in hoofdstuk 7, in het groene kader).	Ja	Uit een paar steekproeven blijkt dat de lineaire interpolatie correct is uitgevoerd.
5.6	Bij VvV met behoud van agrarische weidefunctie: Het is denkbaar dat in de toekomst een hoger waterpeil verplicht wordt gesteld voor agrarische gebieden. In dat geval moet de baseline voor nieuwe maar ook lopende projecten worden aangepast. Na een periode van 10 jaar worden additionaliteit en baseline opnieuw vastgesteld voor een volgende 10-jaarlijkse periode.	NVT	
5.7	Bij VvV i.c.m. het telen van natte teelten (paludiculturen): Hiervoor geldt dezelfde baseline als bij VvV met behoud van agrarische weidefunctie. Daarboven komt nog dat andere teelten ook extra koolstof vastleggen in de bodem door wortelresten achter te laten. Dit moet worden vergeleken met het aantal kilo droge stof welke normaliter in een graslandmat wordt vastgelegd. Dit laatste wordt onderdeel van de baseline.	NVT	
5.8	Bij VvV i.c.m. het telen van natte teelten (paludiculturen): Ook hier geldt dat het beleid in de loop der jaren kan veranderen. Het is daarom ook hier logisch om de termijn tot het eerste evaluatiemoment niet te lang te laten zijn om de baseline te kunnen aanpassen aan wat wettelijk verplicht is. Ook hier wordt gekozen voor een eerste termijn van 10 jaar	NVT	
5.9	Bij VvV met natuurontwikkeling of natuurbehoud: In gebieden die na de peilverhoging een natuurfunctie krijgen of behouden, mag qua projectduur worden uitgegaan van een veel langere projectperiode, van maximaal 50 jaar. De reden is dat bij natuurgebieden mag worden uitgegaan van een langdurig bestendige situatie omdat de status natuurgebied wettelijk of planologisch is vastgelegd. Natuurterrein behorende instanties hebben in de regel geen reden om de functie weer te veranderen. Indien dat – bijvoorbeeld voor particuliere natuurbeheerders – onvoldoende is vastgelegd in statuten of andere documenten, dan kan dat alsnog notarieel worden vastgelegd.	Ja	10 jaar
5.9a	Bij VvV met natuurontwikkeling of natuurbehoud: Als het natuurgebied in aanmerking komt voor subsidie vanuit SNL (Subsidieregeling Natuur en Landschap) is de baseline die dan geldt het waterpeil dat voor het betreffende natuurdoeltype verplicht is om te hanteren. Alleen verdere peilverhogingen komen in aanmerking voor CO2 certificaten. Daarbij is het zomerhalfjaar extra belangrijk, omdat dan veenoxidatieprocessen het snelst verlopen.	Ja	Zie opmerking bij 3.4
5.9b	Bij bestaande natuurgebieden kan de optredende klimaatverandering met langere periodes van droogte in specifieke situaties leiden tot verdroging van het veen en dus oxidatie. Zo'n specifieke situatie kan zich bijvoorbeeld voordoen bij hoogveengebieden waar het grondwaterpeil vaak met behulp van kades op peil moet worden gehouden. Is de verwachting dat de kades hiertoe onvoldoende toe in staat zijn en deze situatie zal verergeren, dan dient in de baseline een beeld te worden geschetst hoe zo'n situatie zich zonder het treffen van extra maatregelen naar de toekomst zal ontwikkelen. Zo'n baseline dient zo goed mogelijk en realistisch te worden onderbouwd. Voor het berekenen van de optredende emissies door veenoxidatie kunnen dezelfde factoren worden gehanteerd zoals hierboven voor andere vormen van VvV (Figuur 3 en tabel 1). Bij de waarden voor de emissies voor de overige broeikasgassen mag ervan uit worden gegaan dat er geen lachgasemissie optreedt wanneer er geen bemesting plaatsvindt.	NVT	

5.9c	Bij VvV met natuurontwikkeling of natuurbehoud: Hoewel bij natuurgebieden mag worden uitgegaan van een projectduur van maximaal 50 jaar, moet ook hier de baseline wel periodiek worden geëvalueerd. Zowel voor gebieden die een (nieuwe) natuurfunctie krijgen of deze (door middel van aangepast beheer) behouden, moet worden uitgegaan van een frequentie van 10 jaar waarna de baseline wordt geëvalueerd en indien nodig wordt aangepast indien sprake is van gewijzigde inzichten. Mocht een natuurbeheersorganisatie inmiddels een beroep kunnen doen op nieuwe beheersubsidies, dan zijn de inkomsten vanuit CO2-certificaten immers niet meer nodig. In ieder geval mag er geen sprake zijn van onterechte stapeling van deze inkomsten met subsidies.	NVT	
6. Bepaling projectemissies			
6.1	Bij VvV met behoud van agrarische weidefunctie: De hoeveelheid CO2 die vrijkomt in een veenweidegebied, is afhankelijk van het grondwaterpeil en het beheer van de grond. Deze hoeveelheid wordt berekend door middel van monitoring van het grondwaterpeil. Dit grondwaterpeil wordt continue gemeten. Aan de hand van deze meetgegevens wordt berekend wat de CO2 uitstoot is geweest bij dat grondwaterpeil. Daarnaast wordt de CO2 uitstoot berekend als gevolg van onder meer het elders aanvoeren van extra veevoeder (verwaarloosbaar) en een ander beheer (0,4 ton CO2-eq/ha/jaar); zie hoofdstuk 4 Projectgrens, dit geldt niet voor biologische boeren). De projecteigenaar moet laten weten welke overige CO2 emissies van zijn project toedien wel afnemen. Tezamen vormt dit de uitstoot zoals die is na realisering van het project	Ja	Huidige versie projectplan is conform deze aanwijzingen
6.2	Bij VvV i.c.m. het telen van natte teelten (paludiculturen): Het telen van natte teelten, en die van lisodde in het bijzonder, is relatief ongunstig v.w.b. de uitstoot van methaan. Doordat de stengel een lange pijp is, kan methaan erdoor ontsnappen. Verder komt vooral methaan vrij als gasbellen uit de bodem als de teelt onder water staat. Door de teelt in het groeiseizoen periodiek even 'droog' te laten vallen, kan deze methaanbron grotendeels vermeden worden. Dit zou dus de standaard teeltpraktijk moeten zijn. De methaan- en lachgasemissies bij natte teelten worden in de vorm van CO2-eq. verdisconteerd in de totale hoeveelheid vermeden CO2 uitstoot. Uitstoot bij een waterpeil op maaiveld is ca. 8,9 ton CO2eq/ha/jr (zie Tabel 1). Dit komt ongeveer overeen met de inschatting van Landschap Noord-Holland van 10 ton CO2eq/ha/jr bij lisodde teelt (Landschap Noord-Holland, 2014). Correctie voor methaan- en lachgas emissies vindt plaats door gebruik te maken van Tabel 1.	Ja	Methaan correctie correct uitgevoerd.
6.3	Bij VvV i.c.m. het telen van natte teelten (paludiculturen): Indien bij het onder water zetten de grasmat wordt verwijderd, dan vermindert dit de uitstoot van methaan. Hoeveel methaanuitstoot hiermee vermeden kan worden, is niet bekend. Zolang hiervoor geen betrouwbare gegevens zijn, wordt ervan uitgegaan dat de grasmat niet is verwijderd en dat er methaanemissies zullen zijn.	NVT	
6.4	Bij VvV met natuurontwikkeling of behoud: Ook bij de omzetting naar natuur kan methaan en lachgas vrij komen (afhankelijk van het grondwaterpeil en natuurtipe). Deze hoeveelheden worden verrekend met de totale CO2 uitstoot. Extra methaanuitstoot treedt, evenals hierboven is beschreven voor natte teelten, op als de bestaande grasmat onder water wordt gezet. In dat geval dient hiervoor gecompenseerd te worden (zie hiervoor Tabel 1). Dit kan worden voorkomen/vermindert door de grasmat af te plagen. Hoeveel methaanuitstoot hiermee vermeden kan worden, is niet bekend. Zolang hiervoor geen betrouwbare gegevens voor zijn, wordt hiervoor niet gecorrigeerd.	NVT	
6.5	Bij VvV met natuurontwikkeling: Wel is uit praktijkervaring bekend dat afplagen in combinatie met het afgraven van de bovenste 30 centimeter de methaanemissies tot nul reduceert [mondelinge mededelingen C. Fritz]. In dat geval hoeft er niet te worden gecorrigeerd voor methaanemissies.	NVT	
6.6	Bij VvV met natuurontwikkeling: Indien de grond wordt afgeplagd en zodanig wordt toegepast dat deze in contact komt met lucht, dan veroorzaakt dit extra CO2 uitstoot. In dat geval moet inzichtelijk worden gemaakt hoeveel veen hierdoor oxideert en hoeveel CO2 hierdoor jaarlijks vrijkomt en voor welke periode dit geldt. Deze extra uitstoot wordt dan meegenomen in de berekening van de totale CO2 balans.	NVT	Zie ook criterium 4.6
7. Bepaling emissiereductie			
7.1	Reductie/ha = emissie baseline/ha minus emissie nieuw/ha (beide adhv Figuur 1 en Tabel 1) plus emissie gewijzigd beheer (standaard 0,4/ha, NB: niet voor biologische boeren - SKAL gecertificeerd) minus onzekerheidsmarge 10% (dit laatste geldt niet bij VvV met natuurontwikkeling)	Ja	Deze formule is correct toegepast.
7.2	Bij VvV i.c.m. het telen van natte teelten (paludiculturen): Voor natte teelten wordt daarnaast de vastlegging van koolstof in permanent achterblijvende wortelresten in de grond meegenomen. De emissiereductie hierbij bedraagt het verschil tussen de koolstofvastlegging die plaatsvindt in de grasmat bij de productie van gras (zie baseline) en de permanente vastlegging in de specifieke natte teelt (bv. lisodde wortelmat). Voor lisodde wordt hierbij in de praktijk (éénmalig) gemiddeld 20 ton CO2/ha ondergronds vastgelegd t.o.v. grasteelt (mondelinge mededeling onderzoekers C. Fritz en J. Geurts, Radboud Universiteit).	NVT	Niet genoemd in projectplan
7.3	Bij VvV i.c.m. het telen van natte teelten (paludiculturen): Wanneer er sprake is van producten met een lange levensduur is dat relevant voor het klimaatbeleid (langcyclische vastlegging). Ook wanneer hiervan sprake is, wordt het in deze methode niet meegenomen aangezien het aan de afnemer is of die de gewassen zodanig verwerkt dat de koolstof lang- (verwerken in bouwmaterial) of kortcyclisch (verwerking tot veevoer) wordt vastgelegd. De telers van deze gewassen heeft hier geen zeggenschap over.	NVT	Gaat over geoogste producten.
7.4	Bij VvV met natuurontwikkeling (functie verandering naar natuur of peilverhoging bestaand natuur): wanneer het waterpeil boven maaiveld uitkomt, is een correctie nodig voor de uitstoot van methaan, zie Tabel 1.	Ja	Is feitelijk een herhaling van criterium 6.4
7.4a	Bij VvV met natuurontwikkeling: Ook bij natuur kan extra koolstof worden vastgelegd in de vorm van veen, moeras(-bos) of gewassen. Deze extra vastlegging zal meegenomen worden in de totale emissiereductie voor zover de CO2 langdurig wordt vastgelegd (langcyclisch). Dient onderbouwd te worden in projectdocument.	NVT	Niet genoemd in projectplan
7.5	Bij VvV met natuurontwikkeling: Ook kan de biomassa, die van deze gronden vrijkomt bij maai- of cyclisch beheer, mogelijk langdurig uit de koolstofcyclus worden gehouden, afhankelijk van de toepassing. Hiervoor geldt hetzelfde als bij paludicultuur: de certificatenrechten hiervoor liggen in principe bij de verwerker van deze grondstoffen (tenzij die deze afstaat/overdoet/verkoopt aan de leverancier, i.c. de natuurbeheerder) en worden dus <u>niet</u> meegenomen in de emissiereductieberekening.	NVT	Gaat over geoogste producten.
8. Plan voor monitoring van projectvoortgang			
8.1	Hiervoor zal de grondwaterstand moeten worden gemonitord tijdens de looptijd van het project. Dit gebeurt door middel van een systeem van diverse peilbuizen die real time het grondwaterpeil meten op de betreffende locatie.	Ja	
8.2	Voor elk perceel wordt in het midden ervan een peilbuis geplaatst. Met behulp van de GGOR-tool13 van Waternet wordt het gemiddelde grondwaterpeil voor dit perceel berekend. Alternatieve meetmethoden zijn toegestaan, mits geaccordeerd door het Waterschap of een kennisinstelling. Het oordeel van het Waterschap of kennisinstelling, als afhankelijke partij, dient schriftelijk te worden gecommuniceerd, als bijlage bij het projectplan.	Ja	Projectplan geeft 1 meetpunt in projectgebied i.p.v. 1 per perceel. Ook is afgeweken van het GGOR-tool waardoor goedkeuring van het alternatieve rekenmethode met de provinciale formules nodig is. Voor beide punten is schriftelijk akkoord van Waterschap nodig. Update: dit is meegestuurd als bijlage 3. NB: Uit overleg met Wetterskip Fryslân is gebleken dat de formules verkeerd zijn toegepast in meerdere projectplannen. Het resultaat GWS=(GLG+GHG)/2 is het gemiddelde grondwaterstand van het hele perceel, niet het gemiddelde grondwaterstand in het midden van het perceel. Het is dan niet correct dit resultaat alsnog te middelen met het slootpeil. Update: de berekeningen in deze versie van het projectplan zijn op dit punt gecorrigeerd.

8.3	De gegevens van deze peilbuizen worden regelmatig uitgelezen. Het plaatsen van de peilbuizen en het opslaan en verwerken van de data gebeurt door een onafhankelijke, gespecialiseerde organisatie, d.w.z. een organisatie die geen direct (financieel) belang heeft bij de peilverhoging, en die werkt volgens het Handboek meten van grondwaterstanden in peilbuizen (STOWA, 2012), waarbij naast de meetresultaten ook de meetlijn en de ruwe meetdata, indien gewenst, gecontroleerd kunnen worden tijdens de periodieke verificatie.	Ja	Beschrijving is conform methodedocument
8.4	Voor de baseline: Zoals uitgelegd in hoofdstuk 5, wordt, om een goed beeld te krijgen van het waterpeil van de nul situatie (vóór verhoging van het waterpeil): • het grondwaterpeil 1 jaar voordat de peilwijziging wordt doorgevoerd gemeten; of • vindt deze meting plaats in een vergelijkbaar/representatief (vergelijkbaar qua afstand tot slotten) naburig perceel.	Ja	Referentieperceel is beschreven. Dit perceel ten noordoosten van het projectgebied lijkt echter veel breder dan de percelen in het projectgebied en de peilbuis ingetekend te op een veel groter afstand van de sloot dan de peilbuis in het projectgebied. Gaarne aanpassen en/of onderbouwen. Update: In deze versie van het projectplan is een nieuwe referentieperceel aangegeven die aan bovenstaande eisen voldoet. Baseline slootpeil is echter bepaald op -2,43 NAP en referentieperceel slootpeil is -2,51 NAP. In het gebied is geen referentieperceel beschikbaar op dit slootpeil uit 2017-2018. In bijlage 6 wordt voorgesteld gebruik te maken van de metingen (drooglegging/ grondwaterstand) in dit referentieperceel en dezelfde metingen in het projectgebied om de gemiddelde grondwaterstand via lineaire interpolatie in te schatten voor een veronderstelde referentieperceel met slootpeil -2,43. Validator is bereid dit voorstel te accepteren (bij een soortgelijke situatie in een ander project heeft het waterschap hiermee ingestemd).
8.5	Bij VvV met behoud van agrarische weidefunctie: Ook kan er gebruik worden gemaakt van al bestaande peilbuizen in het land. De onafhankelijke organisatie bepaalt of de bestaande peilbuizen al dan niet kunnen worden gebruikt.	NVT	
8.6	Bij VvV met behoud van agrarische weidefunctie: Bij locatiebezoek of via google maps is het van belang om tussentijds te controleren of er misschien akkergewassen worden geteeld (zie ook risicoanalyse in hoofdstuk 8).	NVT	
8.7	Bij VvV i.c.m. het telen van natte teelten (paludiculturen): Voor natte teelten waarbij het waterpeil boven het maaiveld staat, kan het waterpeil eenvoudig visueel worden afgelezen. Hiervoor hoeven er geen peilbuizen te worden gebruikt. Voor natte teelten waarbij het waterpeil onder het maaiveld is gelegen, kan net als bij de monitoring van VvV in veenweidegebieden met behoud van een agrarische functie, een peilbuis worden gebruikt.	Ja	Systeem met peilbuizen is beschreven.
8.8	Bij VvV i.c.m. het telen van natte teelten (paludiculturen): Daarnaast wordt bij deze natte teelten een jaarlijkse steekproef van de wortelresten genomen en bepaald hoe hoog het droge stofgehalte is of er kan een forfaitaire waarde worden opgenomen op basis van bestaand onderzoek. De jaarlijkse aangroei van deze wortelresten wordt als koolstof vastlegging meegenomen in de totale vermeden CO ₂ -eq uitstoot.	NVT	Niet beschreven in projectplan
8.9	Bij VvV met natuurontwikkeling: Bij een waterpeil onder het maaiveld wordt de methode met behoud van agrarische weidefunctie gevolgd (met peilbuizen en door gebruik te maken van Tabel 1). Voor waterpeilen op of boven het maaiveld wordt de methode voor het telen van natte teelten gevolgd (inclusief de correctie voor methaan- en lachgas). Verder wordt een onderbouwde inschatting gemaakt van de koolstof die is vastgelegd in plantaardig materiaal welke in het gebied achterblijft.	NVT	Geen nieuwe eisen hier.
8.10	Alle monitoringsresultaten en de daaruit voortkomende berekeningen worden door een externe partij geverifieerd.	Ja	Projectplan geeft aan dat alle gegevens beschikbaar zijn voor verificatie.
9. Risico's		Beschrijf hoe met deze risico's wordt omgegaan.	
9.a	Bij pompgestuurde infiltratie: Het is mogelijk dat de watertoevoer pomp door gebrek aan zonne -of windenergie, of door technische oorzaken niet voldoende water in de regelput kan pompen. Ook is het mogelijk dat er (tijdelijk) onvoldoende water naar de sloot kan komen. Dit is te ondervangen door ondersteuning met accu's en door meerdere regelputten met toevoer pomp aan te leggen. Ook moet de waterput groot genoeg worden uitgevoerd om bufferend vermogen te hebben. Een additionele (verplaatsbare) watertank is hierbij ook een alternatief. Het is van belang dat de verzamelrain onder het oude grondwater niveau ligt om te voorkomen dat deze droog komt te staan, en de drainagebuizen als beluchter gaan werken, wat juist extra veenoxidatie als gevolg heeft.	NVT	
9.b	Bij pompgestuurde infiltratie: Drains die beschadigd raken of door verstopping of andere reden niet goed functioneren kunnen een risico vormen voor de te behalen CO ₂ reductie. Regelmatige controle en spoelen van de drains zijn hier van belang.	NVT	
9.c	Bij pompgestuurde infiltratie: Vanwege klimaatveranderingen is het zeer waarschijnlijk dat er steeds vaker langdurige droogte zal ontstaan. Hierdoor daalt het oppervlaktewaterpeil in het projectgebied. Als dit leidt tot sproeiverboden, wat de laatste jaren enkele malen is voorgekomen, dan is het van belang dat er grondwater i.p.v. oppervlaktewater opgepompt kan worden om de gewenste grondwaterstanden te kunnen handhaven. Deze extremen moeten wel bijgehouden worden om zo een goede onderbouwing te kunnen geven van de emissiereductie. Dit wordt ook gedaan door het real time meten van het waterpeil (zie hoofdstuk 8, Monitoring).	NVT	
9.1	Bij VvV met behoud van agrarische weidefunctie of bij natte teelten (paludiculturen). Bij verkoop of om een andere reden zou een agrariër kunnen stoppen met de hogere waterpeilen. Ook bij het telen van natte gewassen kan de opbrengst tegenvallen waardoor de agrariër met het project wil stoppen. Dit wordt voorkomen door contractuele afspraken met de betreffende agrariër waarin ook consequenties worden opgenomen bij het niet naleven van het contract. Ook het jaarlijks uitbetalen aan de agrariër is een stok achter de deur om de afspraken na te komen. Verder is er een mogelijkheid om een aantekening voor het betreffende perceel van het hogere peil in het register van het Kadaster te laten zetten. Ook kan het Waterschap worden verzocht om een nieuw peilbesluit te nemen voor het betreffende perceel waardoor dit vast komt te liggen. Stopt een agrariër toch dan vervalt bij ex-post certificering de verstreking van certificaten. Ex-ante certificering is alleen mogelijk wanneer een agrariër zich van tevoren contractueel vastlegt voor de periode waarvoor deze vorm van certificering geldt.	Ja	Voor ex ante uitgifte is contract met SNK opgesteld.
9.2	Bij VvV met behoud van agrarische weidefunctie. Met de grondeigenaren wordt als een van de voorwaarden opgenomen om het toepassen van akkerbouw/maisteelt niet mogelijk te maken op de percelen waar VvV wordt toegepast.	NVT	
Niet getoetst - Aanvraag Ex Ante			

Ja
Nee
?
NVT

